

Η Οσιομυροβλύτιδα πρώτη Πολιούχος της Βυζαντινής Συμπρωτεύουσας (812-892)

/ [Βίοι Αγίων](#)

Μέσα στο πλήθος των μυροβλυτών Αγίων της Εκκλησίας μας εξέχουσα θέση κατέχει ο Μεγαλομάρτυρας Άγιος Δημήτριος ο Θεσσαλονικέας (280-306), ο οποίος ως γνωστόν, τιμάται από ολόκληρο τον ορθόδοξό και μη χριστιανικό κόσμο, ως ο «γενναίος αθλητής και κραταιός στρατιώτης του παντάνακτος Χριστού»[1], αλλά και ως Πολιούχος και Προστάτης της πόλεως της Θεσσαλονίκης.

- του Παναγιώτη Β. Κούλπα (Μεταπτυχιακός Φοιτητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ)

Ωστόσο, ο Άγιος Δημήτριος δεν είναι ο μοναδικός Άνθρωπος του Θεού[2], ο οποίος «κατέκτησε» την Αγιότητα, κατορθώνοντας στα τέλη της επίγειας βιοτής του, να λάβει την χάρι των ιάσεων, δια του θαυματουργού μύρου του. Ένας τέτοιος Άνθρωπος του Θεού λοιπόν, με σωματική ελληνική καταγωγή, με ανθρώπινες αδυναμίες αλλά και με ακλόνητή εμπιστοσύνη στον Θεό, ήταν και η Οσία Θεοδώρα

η εν Θεσσαλονίκη. Η και πρώτη Μυροβλύτισσα και Πολιούχος της Πόλεως μας (812-892).

Η Οσία Θεοδώρα γεννήθηκε το έτος 812 στο ελληνικό νησί της Αίγινας, εντός μίας ευλαβούς ιερατικής οικογενείας, ενώ το πρώτο της όνομά ήταν Αγάπη. Δυστυχώς, σε νεαρή ηλικία αναγκάστηκε να φύγει από το νησί αυτό του Αργοσαρωνικού κόλπου[3] και κατευθυνόμενη στη Θεσσαλονίκη, ταξίδεψε για περισσότερη ασφάλεια στην πόλη του Αγίου Δημητρίου, έχοντας ως συνοδοιπόρους της, τόσο τον άνδρα της, αλλά και τη νεαρή κόρη τους, την Θεοπίστη, όσο τέλος και τις αναμνήσεις από την ορφάνια εκ του θανάτου της μητέρας της, αλλά και τον βίαιο θάνατό του αγαπημένου της αδελφού, διακόνου Στεφάνου, από τα χέρια των Σαρακηνών πειρατών, οι οποίοι εκείνους τους καιρούς (9ος αιώνας μ.Χ.), λυμαίνονταν ως άλλοι Βάνδαλοι τα παράλια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Εφόσον διέφυγε τον κίνδυνο, η Οσία Θεοδώρα βίωσε και τον θάνατό του συζύγου της στην Θεσσαλονίκη, με αποτέλεσμα όντας εκείνη αποκλειστικά υπεύθυνη για το μέλλον της μονάκριβης κόρης της, Οσίας Θεοπίστης, να εγκαταστήσει την τελευταία στο κοινόβιο του Αποστόλου Λουκά[4], στα ανατολικά μέρη της πόλεως, ενώ παράλληλά εκείνη, να εγκατασταθεί στο μοναστήρι του Αγίου αρχidiaκόνου Στεφάνου, όπου ως ηγουμένη διακονούσε η Αγία Άννα, Ομολογήτρια της Ορθοδόξου Εκκλησίας επί Εικονομαχίας.

Παρά το νεαρό, ευαίσθητό και όμορφό της ηλικίας της[5], η Οσία Θεοδώρα επί πενήντα πέντε ολόκληρα χρόνια ασκήτεψε στο παραπάνω αυτό κοινόβιο του Αγίου Πρωτομάρτυρος Στεφάνου, αποδεικνύοντας με την σκληρή και εργώδη άσκησή της, τόσο την αγάπη της προς τον Θεό και τους ανθρώπους, όσο και την υπακοή της προς την ανώτερη και οικεία προς αυτήν, ηγουμενική και εκκλησιαστική της αρχή. Καταγράφεται στα δύο αγιορείτικά χειρόγραφα τα οποία μάς παραδίδουν έως σήμερα τον Βίο της, πως κάποια στιγμή, η Οσία Άννα παρατήρησε την Οσία Θεοδώρα να συμπεριφέρεται με μία ιδιαίτερή τρυφερότητά στην βιολογική κόρη της, την Οσία Θεοπίστη[6], με αποτέλεσμα να διασαλεύεται έτσι η τάξη και οι αρχές της μοναστικής αφιερώσεως και προς πάντας αδιάκριτης πνευματικής αγάπης. Τότε, παρήγγειλε στις δύο αδελφές της μονής Θεοδώρα και Θεοπίστη, να απομακρυνθούν αμέσως η μία από την άλλη, θέτοντάς τους έναν σημαντικό -και παράλληλα άκρως συγκλονιστικό κανόνα ή επιτίμιο- το οποίο εφόσον δεν τηρήσουν, θα πρέπει να αναχωρήσουν από το μοναστήρι του Αγίου Στεφάνου.

Πιο συγκεκριμένα, η Άννα όρισε από εκείνη την στιγμή και για τα επόμενά δέκα πέντε έτη, καμία από τις δύο γυναίκες-μοναχές να μην επικοινωνεί με την άλλη, ακόμα και αν παραστεί μία μεγάλη ανάγκη. Αν και εφόσον ήταν αναγκαίο, στις μεταξύ τους συνομιλίες επενέβαινε μία τρίτη αδελφή, η οποία και μετέφερε στις

προαναφερθείσες Οσίες μητέρα και κόρη, τον λόγο ή τις συμβουλές της σοφής (μα και φαινομενικά αυστηρής), γερόντισσας Άννας της Ομολογήτριας. Παρόλα αυτά, το εν λόγω επιτίμιο έπαψε να ισχύει μόνο όταν η Οσία Θεοδώρα ασθένησε βαριά και υπήρξε ο σοβαρός κίνδυνός να αποθάνει, ένα γεγονός το οποίο ώθησε ολόκληρη την (ευάριθμη) γυναικεία αδελφότητά της Ιεράς Μονής του Αγίου Στεφάνου, να παρακαλέσει την Οσία Γερόντισσα Άννα, για αυτήν ακριβώς την λήξη του -συγκλονιστικού ομολογουμένως αυτού μοναχικού κανόνος.

Αναμφίβολα, θα μπορούσαν πολλά και αξιοθαύμαστα να γραφούν για το πρόσωπό της Οσίας Θεοδώρας[7] της εν Θεσσαλονίκη, αλλά και τις μοναχικές αρετές, τα θαύματά της (κυρίως μετά την κοίμησή της), αλλά και το ξακουστό μοναστήρι της, το οποίο όντας αφιερωμένο στη σεμνή και σεπτή της μνήμη, αποτελεί έως σήμερα έναν πνευματικό φάρο ανάμεσα στο πολύβουο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, χάρις την ιδιαίτερή και συνεχιζόμενη ιστορική του παρουσία, μέσα στα δρώμενα της μακεδονικής πρωτεύουσας.

Ωστόσο, ολοκληρώνοντας το παρόν σύντομο άρθρο μας δια την «σεμνήν Θεοδώρα»[8], έχουμε να τονίσουμε τα εξής αξιοπρόσεκτα: αρχικά, την πίστη της νεαρής Θεοδώρας, η οποία από μικρή ηλικία ανέπτυξε μία ζωντανή σχέση με τον Θεό, προσπαθώντας να τον αγαπήσει, ενώ ταυτόχρονα, αποδέχθηκε την κλίση που Εκείνος της προσέφερε, ώστε να Τον υπηρετήσει με τις ελάχιστες ανθρώπινες δυνατότητές της, ως μοναχή.

Εν συνεχεία, η τελεία εμπιστοσύνη της στην Πρόνοια του Θεού, η οποία την οδήγησε με την σωματική της οικογένεια στη Θεσσαλονίκη, όπου και απέκτησε την πνευματική της οικογένεια. Δηλαδή, τις πολλές συν-μονάστριες της, στο ιστορικό κοινόβιο του Αγίου Στεφάνου[9]. Συνάμα, η υπακοή της προς τα διάφορα παραγγέλματά της ηγουμένης της μονής της, Οσίας Άννας, αλλά και εν τέλει η ταπεινοφροσύνη και η πίστη της προς τον Θεό.

Αυτά τα δύο τελευταία θεμελιώδη χαρακτηριστικά, αποτέλεσαν την βάση επάνω στην οποία «έδρασε» η χάρις του Θεού, καθιστώντας την Οσία Θεοδώρα, ένα εύχρηστο σκεύος της θείας χάριτος του, μέσα από την έως σήμερα ευωδία του άφθαρτου ιερού της λειψάνου, καθώς και την μυροβλυσία αυτού ακριβώς του γυναικείου σώματός της. Η Οσία Θεοδώρα εκοιμήθει ειρηνικά στις 29 Αυγούστου του έτους 892, σε ηλικία ογδόντα ετών και ενταφιάστηκε εντός ενός σχετικού μνημειακού τάφου -κενοτάφιο σήμερα- στον περίβολό της μοναστικής κοινότητάς, στην οποίαν ασκήτεψε θεοφιλώς για πενήντα πέντε συναπτά έτη.

Η ΚΥΡΙΩΣ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΗΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΙΜΑΤΑΙ ΣΤΙΣ 2 ΚΑΙ 3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ, ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΚΟΜΙΔΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΗΣ ΛΕΙΨΑΝΟΥ

(3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 893 μ.Χ.)

Μεγαλυνάριον Οσίας Θεοδώρας της εν Θεσσαλονίκη (812-892)

Φύλαττε και σκέπε την σήν Μονήν, Μήτηρ Θεοδώρα την τιμώνσαν σε ευλαβώς, και Θεσσαλονίκη τη πόλει αεί δίδου, τάς δωρεάς τάς θείας, τής προστασίας σου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- I. Ιερά Μονή Αγίας Θεοδώρας, Η Οσία Θεοδώρα η εν Θεσσαλονίκη (Σύντομος Βίος και Παρακλητικός Κανών), Έκδοσις Α΄, Κέντρο Αγιολογικών Μελετών, Θεσσαλονίκη, 2017.
- II. Ιωάννου Μ. Φουντούλη Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., «Μεγάλη Εβδομάς» του Αγίου Δημητρίου, Έκδοσις Α΄, Θεσσαλονίκη, 1986.
- III. Συμεών Α. Πασχαλίδης Καθηγητής Θεολ. Σχολής Α.Π.Θ., Ο Βίος της Οσιομυροβλύτιδος Θεοδώρας της εν Θεσσαλονίκη. Διήγηση περί της μεταθέσεώς του τιμίου λειψάνου της Οσίας Θεοδώρας. Εισαγωγή-Κριτικό Κείμενό-Μετάφραση-Σχόλια. Έκδοσις Α΄, Κέντρο Αγιολογικών Μελετών, Θεσσαλονίκη, 1991.
- IV. Συμεών Α. Πασχαλίδης Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ., στο: Το Αγιολόγιον της Θεσσαλονίκης (συλλογικό έργο), Τομ. Α΄ (Αβακκούμ-Λούππος), Έκδοσις Α΄, Κέντρο Αγιολογικών Μελετών, Θεσσαλονίκη, 1996.
- [1] Ιωάννου Μ. Φουντούλη Ομοτ. Καθηγ. Παν., «Μεγάλη Εβδομάς» του Αγίου Δημητρίου, σ. 53.
- [2] «Άνθρωποι του Θεού» αποκαλούνται στην Αγιολογική γραμματεία γενικότερα οι Άγιοι της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ωστόσο, ο παραπάνω όρος είναι νεότερος και ενδεχομένως επισφαλής στη χρήση του, σε σχέση βέβαια και με κάποιες άλλες συνώνυμες φράσεις και έννοιες, οι οποίες όμως χρησιμοποιούνταν από την αρχή εμφάνισής της Αγιολογίας ως μίας ξεχωριστής φιλολογικής και θεολογικής ειδίκευσης, ιδίως εντός του ελληνόφωνου ή ξενόγλωσσου, ακαδημαϊκού χώρου. Ως μία τέτοιου είδους φράση τέλος, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η εξής πρότασή: «Οι Φίλοι του Θεού».
- [3] Του οποίου μελλοντικοί Πολιούχοι θα αναδειχθούν διαδοχικά οι Θαυματουργοί Άγιοι Ιεράρχες Διονύσιος Ζακύνθου (1547-1622) και Νεκτάριος Πενταπόλεως (1846-1920).
- [4] Στο οποίο ηγουμένη ήταν η μοναχή Αικατερίνη (ενδεχομένως συγγενής της Θεοδώρας), αδελφή του -τότε- Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Αγίου Αντωνίου του

από Μητροπολίτου Δυρραχίου, του και Ομολογητού.

[5] Το έτος 837 σε ηλικία είκοσι πέντε ετών (σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες), εκάρη μοναχή και από «Αγάπη» μετονομάστηκε πλέον σε «Θεοδώρα».

[6] Η οποία χάρις την παρέμβαση της Θεοδώρας, ασκήτεψε και αργότερα μάλιστα εξελέγη και ηγουμένη στο μοναστήρι του Αγίου Στεφάνου, μόλις διέκοψε (για αδιάγνωστους μέχρι στιγμής λόγους), τη λειτουργία του, το μοναστήρι του Αποστόλου Λουκά. Στο τελευταίο αυτό κοινόβιο, η Οσία Θεοπίστη ασκήθηκε για ένα (σύντομό;) χρονικό διάστημα, εφόσον η μητέρα της, Οσία Θεοδώρα, την εγκατέστησε στο συγκεκριμένο μοναστικό συγκρότημα στα ανατολικά της σημερινής Θεσσαλονίκης.

[7] Όπως επί παραδείγματι, το περιστατικό με την θερμοφόρα πλησίον του πύργου της μονής, τα ιερά της λείψανα, οι θαυματουργικές επεμβάσεις της Οσίας μετά την κοίμησή αλλά και τις σχετικές ειδήσεις περί την εικονογραφική της αποτύπωσή, σε ναούς της ευρύτερης περιοχής της Μακεδονίας.

[8] Από το Απολυτίκιο της Οσίας Θεοδώρας.

[9] Το οποίο αμέσως μετά την κοίμησή και την μετακομιδή του ιερού λειψάνου της Οσίας Θεοδώρας (Αύγουστος 892-Αύγουστος 893), έλαβε το όνομά της εν λόγω Αιγινίτιδος ασκήτριας, προκειμένου να τιμήσει εκείνη και τους ασκητικούς της αγώνες. Με αυτή την ονομασία βέβαια, αναφέρεται και μέχρι τις ημέρες μας. Δηλαδή, Ιερά Μονή Αγίας Θεοδώρας της εν Θεσσαλονίκη.

Πηγή: pemptousia.gr